

REDACTIA

Doak Ferenc-utca nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Anul Ungaria:
pe un an 20 cor.
pe 6 luni 10 "
pe 3 luni 5 "
pe o luna 2 "
N-ri de Duminică pe an
4 coroane.
Pentru România și străinătate
pe an 40 franci.
Manuscrise nu se înapoiază.

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA

Arad, Doak Ferenc-utca nr. 20

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prin a
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b
de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Telefon pentru oraș și comitat 502

Scrisori nefrancaute nu se primesc

Orgiile din Dietă.

Dacă insultele incuificabile la adresa Majestații Sale li-ar fi rostit Gabor, fostul caporal de gendarm, ori scutul obtus la minte Makkai, ar mai fi de înțeles. Dar insultele vin din partea vice-presidentului partidului kossuthist, reprezentant al unui oraș mare din Ungaria, și mai presus de toate avocat care cunoaște legile. Crima este deci a se pedepsi cu atât mai ușor!

Dar nu e vorba numai de insultele lui Barabás pe care în toată Ungaria numai ziarul »Függetlenség» a avut curajul să le reproducă, ci cu prilejul deslănțuirii furtunii de Joi întreg partidul kossuthist a aprobat și aplaudat pe Barabás, ba Benedek János a strigat: »Eljen a respublica» (Trăiască republica) și nimeni din partid nici în Dietă imediat nici după aceea la clubul kossuthist n'a făcut nici o observație la adresa numitului deputat.

Ce dovedește asta? Ceea-ce noi am spus de mult: în urma șovinismului nu numai tolerat de guvernele toate, dar hrănit de ele, între Unguri s'a pornit un curent detestabil care până acum ducea la terorizarea Venei, ear d'aci acolo pare că amenință pe față Viena.

campania pornită pe chestia aspirațiilor naționale.

Ei bine, după ce s'a constatat prin fapte acest curent, naționalitățile au o datorie mare de îndeplinit:

In fața șovinismului s'elbatic care nu cruță nici persoana sacră și inviolabilă a M. Sale să ne instituim în ligă de apărare a Tronului. Și să manifestăm alipirea noastră față de tron cu atât mai pregnant, cu cât mai des și mai violent șovinismul vor izbucni împotriva Casei de Habsburg.

Chiar în aceste zile: atât prin ordinul de zi din Chlopy cât și prin manifestul recent către Héderváry, M. Sa

dovadă strălucită a dat despre soliciținea ce o are d'opotrivă pentru toate popoarele de sub sceptrul Său. Repetat a condamnat »străduințele unilaterale». Fie aceasta un indemu pentru popoarele luate sub scutul puternic întru a se organiza și a sta gata în ori-ce moment.

Se înțelege: în primul rînd să ne stringem rîndurile noi Români, cei mai numeroși în statul ungar și luptători cari au deja la activul lor multe fapte de laudă, multe campanii duse împotriva șovinismului intolerant la început ear acum nu se poate mai violent și mai s'elbatic.

Căci, la urma urmelor e o rușine pentru țeara întreagă, chiar pentru Unguri, ca un demagog de răspântii, cum e Barabás, să imprime epoei ce străbatem pecetea personalității sale. Să se desestepe odată și concetățenii nostri și calmându-se, să judece în ce hal îi aduce curentul pornit de Barabás și cât de mult acest trist personaj prin turbulenta sa activitate a înjosit nivelul Dietei.

Constatăm de altfel că orgiile kossuthiste de Joi au avut și un efect salutar: au deșteptat majoritatea, au făcut-o să sară în luptă, căci până acum prea a stat impasibilă, ba avea aierul că încurajază chiar pornirile kossuthiste.

reservat, dar de fapt secundau și ei campania kossuthistă, s'au desfășurat și ei de această compromițătoare tovarășie. Șeful lor, Rákovszky, în ședința de Joi a luat poziție hotărâtă în contra celor-ce insultă pe M. Sa și dau de mal parlamentarismul în Ungaria.

Așa, că dacă ar fi să se poată aplica și asupra Ungurilor legile logicii, după orgiile și furtuna mare ce s'au petrecut ar trebui să ne așteptăm la un senin.

Concetățenii nostri sunt însă incalculabili.

Sași și armata. Vigurosul ziar sâsesc din Sibiu »Siebenbürgisch-Deutsche Tageblatt» publică un apel călduros către tinerimea sâsescă, îndemnând-o ca să intre de bună voie în armată.

Ziarele maghiare sunt supărate foc pe Sași pentru atitudinea lor patriotică și lealitatea lor către Coroană.

Nu cumva ar dori ca Sașii să țină cu — kossuthiștii?

Pentru »Pester Lloyd».

Organul oficios al guvernului vestea cu multă satisfacție și la loc de frunte că pe ziua de 23 c. Românii »patriotici» din cele trei comitate bănățene au convocat la Timișoara adunare de protestare în contra »ultraștilor» dela »Tribuna Poporului», a căror atitudine în chestia militară n'ar fi aprobată de toți Românii.

Ni-am informat îndată și am vestit că acea întrunire n'are să se țină, întâiu pentru-că s'a convocat d'o persoană pe care între Românii nimeni nu o ia în serios, ci se face haz de scriptele sale dintr'o fițică temisoreană detestată de altfel de toți Românii, ear a doua pentru-că nu se va găsi un »săsu» meșargă care în chestia militară Poporului.

I el a data convocării întrunirii eață, au trecut patru zile. Nici chiar între știrile mărunte ale ziarului »Pester Lloyd» nu s'a luat notiță de întrunirea trâmbitată. De fapt ea nici nu s'a ținut, căci nici cel-ce a convocat-o n'a răspuns apelului. Ceea-ce dovedește că până și ziar mare ca »Pester Lloyd» când e vorba de a lovi în naționalități, publică știri necontrolate, fapt care în definitiv credem că nouă ne strică mai puțin decât serioșității numitului ziar.

Șirele de mai sus fie un răspuns și pentru »Hozánk» și »Aradi Közlöny».

cari nu mai departe decât alaltăieri făceau capital mare din pretinsa întrunire antiultraistă.

Criza ministerială.

Constituirea cabinetului.

Asupra constituirii cabinetului circulară cele mai variate și mai contradictorii știri. Unele ziare spun că ar fi vorba ca Héderváry să rămână tot cu actualii ministri, dintre cari Wlassics, Plósz și Lukács însă numai cu greu s'au hotărât să rămână în cabinet. Se mai vorbește că e vorba de o nouă constituire, dar că Héderváry numai cu greu poate găsi ministri.

Consiliu de ministri.

Eri actualii ministri au ținut consiliu în care s'a hotărât ca ministrul de interne să nimicească toate concluziunile prin cari comitatele și orașele au decis să nu primească dare dacă cetățenii vor să plătească.

Adevărul istoric și dualismul!

Sub acest titlu publică »Die Nation» un articol al lui Rudolf Springer, a cărui argumentație cu toate că nu o concedem în totul, mai ales pentru-că

tru aprecierea problemei ungare, chestiunea ovreiască, — totuși considerăm părțile următoare destul de interesante și semnificative, pentru ca să le reproducem. Articolul zice între altele:

O fierbere mută dar agitată a cuprins încetul cu încetul populația austriacă care citește cu multă încordare veștile ce vin din Budapesta. Așadar va fi serios? De 35 de ani jertfește jumătatea aceia de monarhie banii și onor Maghiarilor, pentru ca să susțină »Monarchia» și armata ei. . . . 70 dintr'o sută de fiorini din cerințele armatei a plătit aceasta parte din Monarchie în decurs de 30 de ani, ear 65 plătește astăzi. De unde această Ungarie? A intrat ca putere egal născută în con-

Bătălia dela Călugăreni.

Sunt mai bine de trei sute de ani de când Mihaiu-Viteazul opuse turcilor la Călugăreni memorabila rezistență, a cărei faimă a ajuns până la noi.

Legenda spune că eroicul domn a bătut cu 10.000 de români o armată de 200.000 turci. Adevărul istoric nu e tocmai așa, dar astfel cum e, el nu micșorează nici curajul și avântul viteazului prinț, nici inteligența militară cu care a conceput această bătălie.

Pentru o armată, ce ar înainta din Bulgaria în România, obiectivul principal era pe vremea lui Mihaiu, ca și acum, capitala București, inima țerei. Spre a ajunge aci după trecerea Dunărei, calea cea mai scurtă era drumul Giurgiu-București, care atunci ca și azi trecea prin Daia, străbătea platoul Uzunu, trecea Neajlovul pe la Călugăreni, de unde prin Copăceni și Jilava ajungea la București.

Armamentul turcilor ca și al românilor era format mai mult din arme de isbire: sulite, securi, paloșe, itagane, câte-va arcuri și puține puști. Artileria era formată din tunuri de tuciu ori de lemn; acelea ale lui Mihaiu, două la număr, erau făcute din lemn de cireș. Aceste tunuri, numite atunci balimezuri, erau puțin mobile și odată instalate într'o poziție, ele nu se mai mișcau, în tot cursul bătăliei, așa că nu servea la mare lucru, dacă acțiunea nu se angaja în partea unde erau așezate ele.

Trecerea Dunărei în fața adversarului, e azi, din cauza puterii armamentului modern (artilerie și puști), un obstacol ce nu se poate învinge de cât cu mare greutate și cu pierderi foarte însemnate. Slabelle efective de care dispunea Mihaiu și lipsa de acțiune, la distanță, a armelor sale îi făcea puțin folositoare o rezistență pe Dunăre, de aceea el renunță a apăra Dunărea și luă poziție între Giurgiu și București.

Nu se poate face nici o comparațiune cum a apărut Mihaiu drumul Bucureștilui și acela cum s'ar executa azi. Față însă de mijloacele de care dispunea atunci, apărarea lui a fost genială.

Plecând dela Giurgiu spre București, cel dintâu obstacol e linia de dealuri de la Daia care domină câmpia Dunărei cu 60 la 70 de metri.

În 1854 rușii fură atacați de turci aci, dar renunțând de a cuceri poziția de front, turcii executară o întoarcere înapoi a satului Frătești, ceea-ce forță pe ruși să bată în retragere. În 1877 dl general Lahovary, pe atunci maior, fu însărcinat să studieze pozițiile de rezistență între Giurgiu și București; dînsul propuse, cu drept cuvânt, poziția după Sabar dintre Domnești și Leordeni. S'ar putea naște acum întrebarea de ce Mihaiu-Viteazul nu a ales nici una din aceste două poziții, ci a ales pe aceea dela Călugăreni? Amîndouă aceste poziții, și cea dela Daia și cea dela Sabar sunt tari, mai ales, prin câmpul de tragere ce se deschide înaintea lor, dar care

nu putea servi la nimic lui Mihaiu, ale cărui arme erau, în majoritate, formate din coase, topoare și săbii. Îi trebuia lui Mihaiu o poziție strîmtă în care numărul mare al turcilor să nu le servească la nimic, adică să nu se poată desfășura, așa că în aceste condițiuni lupta se reducea la o acțiune pe un front îngust, în care valoarea personală a luptătorilor era aceea care covârșea. Fără nici o exagerație patriotică, se poate zice că Călugărenii, ca poziție militară, a fost o a doua Termopile. În locul munților și a marel, defileul era format la Călugăreni de pădurile seculare ce se întindeau pe o adâncime de 20 km, dela Daia la Călugăreni; frontul de luptă aci se reducea la lărgimea podului, adică la 10 ori 15 metri.

Istoria e mută asupra dispozițiilor militare ale lui Mihaiu. Vizitând însă această localitate mi-a fost posibil să le reconstituiesc astfel: În dreptul Călugărenilor rîul Călniștea se varsă în Neajlov, amîndouă rîurile formează un pat mociros de vre-o 300 metri, imposibil de trecut de cât pe poduri. Malul din spre Giurgiu, adică cel drept, domină pe cel stîng; dar la ce putea servi aceasta turcilor, a căror arme nu băteau mai departe de 50 metri. Trecerea trebuia forțată; aceasta o dorea și Mihaiu care a luat poziție cu masa forțelor sale, probabil între satele Crânovul și Brăniștar; iar trecerea Neajlovului a păzit-o cu antegarda sa, formată din trupe de elită, și de cele 2 tunuri de cireș de care dispunea.

Mihaiu a lăsat pe Turci să se angajeze în defileu, pe un front îngust dar adânc și atunci, când ori-ce mișcare înapoi devenise imposibilă acestei coloane, s'a aruncat asupra ei în capul trupelor sale. Nici azi tactica nu conciliază alt sistem de atac, pentru apărarea înapoi a defileurilor, de cât acela întrebuitat de Mihaiu la Călugăreni; se vede dară cât de genială a fost operația lui Mihaiu, când după trei secole arta militară modernă n'a găsit nimic mai bun de făcut.

Turcii nereușind să forțeze trecerea de front, după multă trudă, s'au gândit — prin trădare, zice istoria — să întoarcă poziția de la Călugăreni prin un ocol pe la Strâmba-Crânguri, întoarcere comandată de Hasan-Pașa, dar condusă de un renegeat român Mihnea-Vodă. Față de această mișcare care îi amenința linia sa de retragere, Mihaiu bate în retragere.

Scrind aceste rînduri relative la manevrele lui Mihaiu, îmi pare că așa face un curs de tactică modernă, atât au fost de transcendente și de geniale operațiunile marelui Domn.

Părăsind Călugărenii, Mihaiu nu se retrage spre București, renunțând astfel la adăpostul imediat dar iluzoriu ce-i oferea cetatea, dar care l'ar fi privat de libertatea sa de acțiune. O asemenea greșală făcută în 1870, de Bazaine la Metz, a adus înfrângerea Franței. Ceea-ce interesa pe Mihaiu era lupta în câmpie, cu toate forțele de care dispunea și cu ajutoarele ce adăsta de la Sigismund Batori din Transilvania.

certul țerilor austriace? Nu gloriosul regat „Ungar“ din 1526, pe care dinastia și l'a luat prin căsătorie, este pentru noi, este pentru Austria regatul istoric. Acesta l'a rupt Zapolya cu ajutorul Turcilor, ear tiul seu Ioan Sigismund l'a îmbucătătit. Numai marginea nordică și vestică a Ungariei a devenit fără luptă habsburgică — în Buda domnea semiluna, țara dela Dunăre și Tisa era turcească ear Transilvania un principat despărțit cu totul. Și principalele tributare ale Ungariei, acele „partes adnexae“? Croația, Slavonia, Dalmatia, Bosnia, Roștia, Galiția, Lodomeria ș. a. m. d. asupra cărora încă astăzi maghiarii ridică pretențiuni, erau despărțite și ca drept public și ca drept internațional. Aceasta este Ungaria istorică „independentă“. Și pentru aceasta ș'au jertit trei secole de arindul țerile ereditare habsburgice și slăntul imperiu roman de națiune germană avere și sange. Nu banderile maghiare — ci armata imperială au recucerit această țară, au liberat-o și unit-o — avere austriacă, germană și în parte polonă, au zidit fortărețele Comorn, Timișoara și celelalte. Nu mai erau ale Ungariei, Croația și Slavonia, nici Transilvania, nici conținile militare de mai târziu. Recucerite și organizate din nou au fost ele de puterea împăratului! Ear nobilimea maghiară — de o națiune, a „plebei“, n'a fost nici vorbă până în secolul al 19 — răsplătind fiecare liberare, cu revolta, fiecare vârsare de sânge a țerilor ereditare, cu gravamine politice, fiecare trimitere de bani, cu privilegii de a fi liberi de dare. Ba mai mult! Nici un oraș n'a zidit Maghiarul, nici cu o bucată de cultură — atară de drepturile de castă și privilegiile nobilimii — n'a contribuit Maghiarul. De 800 de ani aproape șed Sașii transilvanieni pe pământul pe care înșiși și singuri (! nota red.) l'au făcut fructibil, și cam tot pe atunci ș'au zidit Zăpărenii orașele lor de munte. După năvălirea Mongolilor (1241) populează regele Arpadian Bela IV părțile pustiite cu coloniști germani, slavi și români. Migranți germani au luat sub plugul lor Banatul, migranți germani, croați și sârbi conținul militar.

Ungaria a fost până la 1848 „Hungaria“ dar nu „Magyar orszög“, abia în dietele din 1825, 1830 și 1842/44 înlocuște abia în 1843/44 primese nenobilii dreptul de proprietate, și până atunci nobilimea ungurească, „populus“-ul spre deosebire de „plebs“, a fost parte maghiară, parte însa croată, germană, italiană, fiecare după naționalitate, orașele sunt însă în mare majoritate germane. Ungaria maghiară se anunță abia în dieta din 1825, din 1849—1851 este în agonie și esista prin coincidență curioasă a unor întâmplări pornite numai dela 1867. Până la anul acesta de noroc, al rasei maghiare, a fost țara de dincolo de Leita pe timpuri parte turcească, parte provincie austriacă, pe timpuri domniță de neamuri princiare italienești polone, boheme și germane, pe timpuri și un stat, dar un stat poliglot administrat latinește, cu numele Hungaria; niciodată însă „Hungar orszög“ un regat maghiar!

Această operațiune de retragere strategică a lui Mihai nu se poate îndestul lăuda și admira, mai ales când ne gândim că Wurmsler în 1796, Mock în 1805, Bazaine în 1870 și alți generali cunoscuți au făcut asamenii greseli.

Istoria nu ne spune nimic asupra comunicațiilor, ce existau între România și Transilvania, la acea epocă, dar e probabil că drumul Predealului trebuie să fi existat. Mihai în locul văii Prahovei, preferă să se retragă pe valea Dâmboviței, câștigând un îndoit avantaj: 1. își acoperă retragerea prin cetea Târgoviștei, întârziind mișcarea Turcilor; 2. apoi spre a-l urmări, Turcii trebuiau să treacă prin deteleu dela Stoenești, coridor îngust și adânc, de peste 15 km. de unde 100 de români ar fi ținut în loc 10000 de Turci.

Proiectele lui Mihai se realizează pe deplin, căci înainte ca Turcii să poată ajunge, Batori îl vine în ajutor, trecând pasul Bran, iar Mihaiu putu să-și adune cu înlesnire trupele din țară. Atunci începu mișcarea ofensivă a lui Mihaiu, care se termină prin aruncarea Turcilor peste Dunăre.

Rare ori în istoria militară se poate găsi o concepțiune militară mai înaltă și o execuțiune mai energică de cât aceea a lui Mihaiu în această campanie. Fără nici un șovinism se poate zice, că Mihaiu Vi-teazul ca general, a fost superior lui Frideric-cel-mare.

(„Universul“).

Și mult slăvita constituție ungurească, slăvita independență, această minciună vitală a rasei maghiare? Nimic altceva n'a fost decât suma liberărilor de dare, a „imunitates“ și „privilegia“ a acelor „status“ și „ordines“, a staturilor țării ungurești, a familiilor nobile maghiaro-croate, — germano-italiane, a bisericii, a orașelor germane. Nu este adevărat că Ungaria a avut până în 1867 o legislație națională, constituțională, a avut numai sfaturi naționale nenobile — nu este adevărat că Ungaria s'a guvernât singură — a stat în toate chestiunile importante, de când e sub domnia casei Habsburgice, sub comuna „cancelarie“ a casei, curței și statului (cancelaria aulică) (asemenea unui ministru de interne și externe al casei imperiale), sub consiliul de războiu de curte comun (minister de războiu) și sub o cameră de curte comună (ministerul de finanțe și comerț). Armata a fost în toate timpurile o armată imperială comună, ear banderile ungurești nimic decât un lucru de lux, fără valoare al nobilimii. Lucrul acesta nu era numai starea faptică, nelegăla, ci stilisat prin articol de lege, primit de staturile ungurești, asigurat constituțional. Și starea aceasta de drept a primit sancțiunea formată prin luarea titlului de împărat austriac în anul 1804 — care „se estinde asupra regatului Ungar“, și și astăzi îl cuprinde fără îndoială, fără să poată fi atacat.

Acestea sunt faptele istorice ale relațiunii Ungariei față de Austria, cari prin toate dorințele, visurile și frasele maghiare nu pot fi întunecate. De aceste adevăruri trebuie să se convingă Austria, drept să se convingă în sfârșit națiunile cisleitane. Veștile surprinzătoare din B. Pesta încep să neliniștească sentimentele.

Fiecare naționalitate, așa și cea maghiară, are dreptul să pretindă cât voește. Dar când pretind lucruri nemaî auzite pe socoteala altora, este doar permis a întreba ce mai este politic a pretinde, — ce cumințe. Inteligența maghiară sub conducerea lui Kossuth lucrează în ne mai poimentă nebunie: monarhia e atât de sdruncinată, încât o învingere a acestei partide nu este eschisă. Dar învingerea aceasta va deveni lovitură cea mai aspră a sortii, care poate ajunge pe maghiari. Nu-i pentru în frumoasa primăvară a anului 1848, conciliantul împărat Ferdinand, Ferdinand cel bun, a sancționat așa numitele „legi din 48“, Maghiarii au ajuns să-și aiba statul național independent. În același moment s'au rescutat Românii și Sârbi, au pornit în marș Croații sub conducătorul lor național „banul Jelachich“, în toamna acelulași an abdice Ferdinand cel bun și Ungaria devine provincie. Istoria Ungariei, de când se află sub Habsburgi, este un ciclu periodic de stat independent și provincie, de revoluție și înjosire, de revoltă și cădere adâncă. Numele Bocskay, Bethen Gabor, Rakoczy, Nádasdy, Frangepan și Kossuth, indică culmile dramatice ale acestei dezvoltări și este un semn al istoriei, faptul că dictatura lui Kossuth cel tinăr cade deodată cu serbarea lui Rakoczy, că Deak, pe care înșiși Ungurii îl numesc înțeleptul națiunii, e mort și Apponyi, frumos vorbitorul, președintele parlamentului. Opul lui Deak, dualismul cade și Apponyi ține vorbirea comemorativă lui Rakoczy, în spiritul lui Kossuth; aici dovedește istoria principiul cel trist, că popoarele tot astfel precum odinioară regii, nici nu învață nici nu uită nimic.

AVIS.

Rugăm toți abonenții noștri cari sunt în restanță cu abonamentul foii, să binevoiască a răscumpăra chitanțele de abonament, ce li-se vor prezenta prin oficiul poștal.

Adm. „Trib. Pop.“

Presă despre Barabás.

Intâiu de toate să spunem, că judele de instrucție Nyirő Géza din Arad a confiscat Joul ziarul „Függetlenség“ pentru-că despre cele petrecute în Dietă scria sub titlul „Megette a fene a királyt“, cuvinte ce Barabás a rostit în Dietă. Ear în darea de seamă a ziarelor budapestane găsim că Barabás a mai zis: „Megette a fene az esküt.“ (S'a dus dracul jurământului!)

Despre înjurăturile acestea la adresa Coroanei, „Arad es Vidéke (dela 25 c)“ scrie:

„Române o vecinică rușine pe legi-luțiunea maghiară ceea-ce s'a petrecut după aceasta. Barabás Béla, cu o singură întreprindere, și-a închis toate ușile. Dar de aceea să nu ne rușinăm noi pentru el, pentru-că prin întreprinderea aceasta el s'a desfăcut de noi, — de oare-ce Ungurul nici beat n'are obiceiul să insulte pe regele. Barabás însă într'un moment de inconștiență a comis acest lucru“.

„Budapesti Hirlap“ scrie:

„Dar asta nu mai e apărare demnă și respectabilă a drepturilor naționale, ci înjosirea reprezentațiunii naționale și coborirea ei la nivelul căreimeț ordinare. Nu reprezentațiunea națională trebuie s'o temem însă în primul rind de acest spirit, ci aspirațiunile naționale eari au dat naștere afacerii. Tremurând ne gândim că bătăria aceasta aduce la desperare mulți oameni cu bun simț cari se întore acum de tabăra unde ar trebui să fim cu toții: tabăra aspirațiunilor naționale“.

Insuși Kossuth simte nevoia de a se degaja de ori-ce solidaritate cu Barabás. Într'o convorbire ce a avut cu un redactor al ziarului „Egyetértés“ condamnă bătăria lui Barabás. Zice între altele:

„Partidul nostru și țării hotărât îl strică dacă cineva dintre partizani se pune mai presus de hotărârile moderate ale partidului. Barabás a vorbit esclusiv în numele său. expectorațiunea aspră a făcut-o pe propria-i socoteală“.

Răspuns și constatări.

Ziarul D-Voastre în N-rii s'eri din 31 August 13 Sept. și 2/15 Sept. a. c. din nou se ocupa cu mine. Eu am considerat chestia instalării de terminată, dar n'am înșelat, fiind foarte ocupat, și de presinte și cam indispus, mă voiu mărgini numai la câte-va observații. „Lugojanul“ în N-rii de Dumineca) observează, că eu aș fi în mare rătăcire, când afirm, că „instalare de Episcop are de comun caracter bisericesc.“ — N'ași crede. D-Sa pe semne n'a luat sau n'au voit să iee a seamă, că eu am afirmat aceasta în general. Acolo e espresia „de comun.“ D-Sa însă „localizează.“ Dar și dacă ieu punctul său de vedere, trebuie să susțin, că în Ungaria poate avea un caracter pur bisericesc. Instalările sunt solemnități bisericești; învitatele auctorităților politice și primiriile le dau caracter și politic. Dar oare când nu sunt învitate, nici primiri, ci numai notificare? De altcum fie D-sa în convingerea sa, eu nu mi disput. Ar fi o dispută seacă „de lana caprina“, la ce n'am nici voie, nici timp.

„Ce s'a iubilat la iubileul din Lugoj?“ se întreabă „Lugojanul“, și tot el răspunde, că „spargerea și slăbirea bisericeii naționale gr. ort. române!“ Aceasta nici însuși „Lugojanul“ nu o crede. Știe el foarte bine, că uniții Lugojeni au serbat atunci: reunită lor cu Roma — și în credință. Noi românii ne ținem fiit Romei; oare să nu ne bucurăm, văzându-ne reuniți și în credință cu aceeași mamă Roma? Lugojenii neuniți n'au avut lipsă, să se scuze, că n'au participat la festivitățile bisericești; — dar trebuiau să se scuze, că n'au luat parte la prânz, unde au fost politiți. Ori ca a nu se scusa dela prânz se ține de „bonton“ în Lugoj?

„Lugojanul“ voină a mă „lumina“, — de și aderent — pe cum zice — a lui Frideric cel mare, — nu se poată răbda, ca într'u scusare ținutele neuniților să nu fie agresiv de Episcopul Radu, prezentând din trecutul acestuia și grupând după buna-vedere și în colorit confesional fapte, la cari eu nu mă simț chemat, dar — nefiind în destul orientat — nici nu pot reflecta.

Atâta fratelui „Lugojan.“

Autorului prim-articolului: Treptat, treptat... însă, după-ce el află de bine a se folosi față cu mine de un ton, la care nu sum obișnuit, și mă n'prospeta cu niște epitete, ca „un inconștient, care nu știe ce face“, mai clasificându-me în treacție ce face“, „personagiū trist“, dându-mi a înțelege, că din cruțare „nu m'a tratat mai aspru“, — nu îi pot urmări, nedispunând de astfel de termeni drăgălași, și pentru-că personalitățile mă plictisesc; — vreu însă să constat următoarele:

a) Autorul confundă „sufletul“ cu „credința“, cea ce nu e tot una“.

b) pe Ungurii catolici cu catolicii în genere și cu Roma; ceea-ce ar fi prea măgulitor pentru Unguri.

Și le face toate aceste numai ca să poată scoate la iveală, că eu aș fi pus pe hârtie „monstruositatea“, că „Românii greco-catolici sufletește ar fi adică mai aproape de Ungurii catolici, decât de Românii greco-orientali“.

Față de aceasta interpretare a cuvintelor mele mă rețin de ori-ce observare meritoare. Spre confrontare las însă să urmeze aici propriile mele cuvinte, apărute în N-rii 146 al acestui organ.

Eată ce am scris: „In virtutea împreunării sufletesti, și pe basa unității dogmatice noi uniții nu numai că stăm mai aproape de biserica romano-catolică, ci una suntem cu ea sub același cap vâzut.“ „Vicarul lui Christos scl.“ — earași: „Frați de un sânge suntem cu voi (neuniții) și de același rit, dar în „credință“ suntem fiica bisericeii Romei, și soră-egal îndreptățită a bisericilor catolice din toate țările — Rătăcește dar, ori poate în adins lucră autorul articolului (din Nr. 146), când prezentează publicului cetitor, că catolic și maghiar ar fi tot una.“

Multă nepricepere, ori preocupare trebuie la aceea, ca din aceste cuvinte să se scoată la iveală citatul imputat.

Mai constat încă, că eu reflectațiunile mele din Nr. 146 le-am scris nu într'u apărarea faptel „neromânească“ a vicarului român, ci într'u calmarea spiritelor „indignate“, — espunând adevărul. Și dacă totuși nu mi-a succes, — înț pară rău.

Din parte-mi consider chestia de terminată.

Beiuș, 18 Septembrie 1903.

Dr. Florian Stan,
prof.

„Preoți cu crucea în frunte“.

Reflecțiuni.

I.

Sub acest titlu un domn ce se subscrie „Oriental“ vrea să ne spună adevărul curat, ori nu? Sigur de ceea-ce scrie. La presupunerea aceasta ne îndreptăm spre a vedea că autorul nu-și pune adevăratul nume. Și acest lucru se știe și poate tot am esperiat, că nu ne punem numele atunci când suntem în dubietate cu ce am scris. Una însă e mai presus de toate, ce se poate deduce din șirele scrise, că numitul autor a voit să ne spună un lucru de importanță, însă n'a avut destul curagiu, — și ni-se pare că aceasta l'a făcut să șadă în două luni și apoi... să se ascundă după perdea.

E ușor așa. Să stai ascuns și să spuni câte-toate fie chiar și pișcătuți, că nime nu te vede, cu atât mai vartos nu știe că în ce formă să întoarcă pișcătura, dacă e de lipsă.

Ce să faci? Noi, Românii, ca și popor ce acum numai ne ridicăm din copilăria vieții literare nu suntem în clar cu ce se cade și ce nu se cade în literatură, fie aceea de ori-ce soi... Scriem ce ne vine în minte și ce vrea... peana. Insa de folosul care-l va avea cetitorul, nime nu-și bate capul. Și acesta e un motiv care ne face de multe ori să trecem peste gazete, reviste numai iacă așa.

Să mă reîntorc însă la articolul dlui „Oriental“ și să vedem ce anumit cuprinde și care e ținta unde vrea să ne conducă?

După multă trudă am putut să cuprind celea scrise de autor în următoarele: Îi pare rău că are numai 6 clase gimnas. — Preoții să aibă 8 clase și nu aprobă că învățătorii să se facă preoți.

Foarte bine și cu minte, când omul își cunoaște neputința, decât că nu e spre laudă a spune publicu că

*) Nu cumva credința este emanațiune a trupului? Red.

greșii trecutul, cu atât mai vârtos că tu te întreabă nime.

Ce privește absolvirea sau trecerea claselor, apoi să ne dăm bine seama, că aceasta e cea mai grea problemă, care însă în „*timpul de azi al materialismului cras*”, nu o observă nime. Fie numai numărul claselor pre-paratorie, și mai departe sănătate bună! Lemnă tu știința în capul cui te pri-vește, că nu ești pentru toți! Să fiu bine înțeles. După puțină sperință se va putea afla, că clasele școlilor medii se fac în 3 forme: de bună voce, de silă și fără silă. Ori mai lămurit: de bună voce se fac atunci, când elevul se atragere către învățatură, învață desilit de nime și astfel poate să de-vede om cu judecata sănătoasă și să se de folos societății omenești; de silă se fac când copilul e forțat să în-vețe, e dus la studiu înalt fără să aibă vocațiune și atragere la carte. Acest fel de indivizi astăzi formează „*massa*” de arturării și vedem că rezultatul e numai nefavorabil pentru societate, căci numai puțini indivizi se formează cu judecata independentă, ci cei mai mulți sunt ca „*frunza plopului*”. Cei fără silă sunt cei mai fericiți... Domn! Nu, cu diploma în buzunar! Nu-i si-este nime la carte și ei totuși au di-ploma. Nu s'au împărțit zilnic de studiu cutăruta profesor și, totuși e diplomat (!) în știință (!) E toba de carte. Vine însă câte un șugubeț de prețin — că și între elevi se întâmplă dese-ori lucruri de acestea — și îi vede... dar las-că cetitorul să afle... Destul că acești indivizi cari s'au trecut pragul școlii, dar fac pa-dă cu atestatele de clase în timpul de azi joacă rol și au trecere fără ca să cei mai scrupuloși oameni să dete-ntinune cât de mica întâmplare care...

Di „O.” dacă își spunea întregul nume ne dispensa dela atâtea explicări, și i-am li spus, că absolvirea gimna-siului sau liceului atârna și dela im-prejurări, căci deși cutare elev are voe le studiu dar neavând puțință de a se susținea ca să finească studiu e silit să întrerupă și să păsească pe alta cale unde nu se recer atâtea pregătiri, ca să de pildă la „*statul preoțesc*”.

D-sa zice că preotul să aibe 8 clase gimnasiale. Foarte bine. Aș dori să fiu lămurit, că ce e de preferit la preot sau fie și la altă clasă de inte-lijenți, numărul claselor ori cantitatea cunoștințelor necesare?

Eu cred și poate cu mine vor crede și alții, că chemarea preotului nu stă în numărul claselor ci în ma-ritatea cunoștințelor ear mai pe sus le toate să fie blând și cu dragoste nemărginită către biserica sa și neamul său. Turma cuvântătoare nu Nr. clas-l va critica ci vorba necumpătată și fără de rost.

Să nu se cugete, că prin aceasta ași voi să zic că preoții noștri să fie luați de pe drumuri — fără nici o pregătire — dar să fie aleși, și ori au pregătiri de studiu înalte ori n'au, — mai presus de toate vocațiunea, încli-narea la treapta preoției trebuie să fie, căci dacă aceasta lipsește, apoi, cel destinat să fie de zece-ori licențiat în filosofie, n'ajunge nimic. După-cum nu poate fi plugar bun care nu se pricepe la plugărit, măestru bun care nu-și pricepe măestria etc. tot așa nici preot bun nu poate fi care n'are dragoste către biserica și neamul său. Mi-se pare că dl „O.” ar fi voit să zică, că încă din seminare să se aleagă „*cei chemați*” să nu fie eliberați și cei „*fără silă*” ori alți ghigerli care numai siliți se pregătesc pentru preoție. Aceasta o schimbă în alt chip, voind a ne da să înțelegem, că numai cei cu opt clase

pot fi oameni. Adevărat, că și eu sub-scriu partea din urmă, dar cu adausul ca clasele — fie chiar și șase — să fie trecute regulat și nu pe cale privată. De altcum în timpul din urmă toți absolvă opt clase — fie și numai pe hârtie, că altcum nu capătă „*congrua*”. Doritori de venituri mari sacrifică tot numai congrua să vină. Blidul cu lintea lui Isav... P. Vancu.

Socialiștii din Arad contra kossuthiștilor.

Nu-i mult de când ziarele locale se bucurau că socialiștii vor sparge partidul național român ear pe șefi îl va isola de masa mare a poporului. Asta nu s'a întâmplat însă ci dacă so-cialiștii fac pe sate propagandă, cel mult întăresc propaganda noastră, care de mult cerem sufragiu universal, scărirea dărilor și alte multe pentru cari luptă și socialiștii!

Dar că în orașe socialiștii le fac multe zile amare partidelor existente maghiare, este un fapt. Indeosebi kos-suthiștilor, pe cari îi demaschează la ori-ce prilej.

Astfel și eri socialiștii din Arad au împrăștiat în mii de exemplare un apel în care se ia poziție contra kos-suthiștilor și întreaga bandă lărmui-toare barabașistă este combătută în chip violent.

Noroc că procuratura a sărit să conștie — cât a mai putut — din apelul socialist pe care l'a găsit prea — violent.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 26 Septembrie n. 1903.

Știri personale. P. C. Sa parintelescar V. Mangra a trecut azi prin Arad, mergând la Hașeg unde mâne se serbează cununia simpaticului nostru amic Dr. Ioan Pap cu d-soara Bontescu, fiica distinsului avocat Bontescu din Hașeg.

Duelurile lui Barabás. Ziarele maghiare vestesc că Barabás Béla are să provoace la duel pe 16 deputați cari l'au insultat în Dietă, strigându-i „*mișel*” și câte toate. Martorii lui Barabás sunt Tóth János și Kubik Béla. Intre cei cari vor fi provocați întâiu sunt Perczel Dezső, Ivánka Oszkár, Rakovszky și contele Andrassy Ti-vadar.

„*Függetlenség*” de azi într'un ar-ticol de fond se năpustește de altfel asupra majorității pentru-că a îndrăznit să insulte pe „*bajnok*”-ul „*națiunii*” și spune că Barabás a primit din toate părțile țerii felicitări „*pentru demna sa luptă*”.

Senzații sêrbești. Miercuri a în-ceput în Belgrad pertractarea proce-sului pornit în contra oficerilor, cari se conjuraseră în contra oficerilor asasinii. Sunt deținuți 14 oficeri din garnizoana dela Niș și 10 din Belgrad. Până acum au fost ascultați 9 oficeri cari au de-clarat, că asasinarea perechii regale a fost acțiune patriotică; numai jînuta ulterioară a oficerilor-asasinii i-a jignit, căci au jăfuit și prădat conacul. Au tăiat degetele regelui ca să-i poată lua inelele. Colanul de diamante al reginei Draga, ați îl poartă soția unuia dintre oficerii ucigași. Au spart apoi mesele și au luat toți banii și au silit bucă-tarul să le gătiască o cină, care au luat-o în fața cadavrelor perechii re-gale.

Sentință nu s'a adus încă.

Duel. Eri un duel cu sabia a avut loc la Miskolcz, între căpitanul Schtruchly

dela infanterie și între Boniss Sándor, care a insultat pe cel dintăiu în ziare pentru-că din incidentul publicării or-dinului de zi către armată a M. Sale ar fi batjocorit pe Unguri. Căpitanul a fost rănit la piept... Atăta a fost destul cu aseară în ediție separată zia-rele locale să împrăstie vestea că pa-triotul ungur l'a rănit „*de moarte*” pe oficerul „*schwarzgelbist*”.

Asasinat. Alaltăeri seara un ne-cunoscut a tras cu pușca pe fereastră și a împușcat astfel pe tinerul negustor Irsai Sandor din Agriș. Nefericitul tiner venise nu de mult în sat, unde con-ducea fosta prăvălie alui tatăl său. El sta locma la cină, cu bêtрана sa mamă, când glonțul ucigaș l'a nimerit drept în piept. Se crede că e răsunare la mijloc: încontra lui Irsai mai mulți agrișeni fă-cuseră arătare că le înșală nevestele.

Expoziția internațională din Atena. Expoziția internațională din Atena, prima în acest gen organizată în Levant, a fost încoronată de un succes care a depășit prevederile cele mai optimiste.

Au luat parte 2000 de exponanți: 450 exponanți din Grecia și Creta 500 din Turcia și Orient și 1.050 din țări-tele occidentale. Printre țările streine Franța, Anglia, Austria, România, Șpa-nia și Turcia strălucesc în primul-rând.

Cât despre secțiunea panelenică, se desvoltă sub aspect strălucit într'o lungă galerie unde expune Asia-Mică, Mitilene, Samos, Smirna și Grecia.

Expoziția Belor-Arte a întrecut ori-ce așteptare.

Școlile italiană, belgiană, spaniolă română și greacă sunt reprezentate prin mai multe opere remarcabile.

Artiștii din Constantinopol și Smirna expun sculpturi și picturi de o exe-cuție perfectă.

În difinitiv, această expoziție in-ternațională, a cărei organizare este datorită inițiativelor private este o im-portantă manifestație industrială care va exercita de sigur o bine făcătoare influență asupra relațiilor comerciale ale Greciei, dat fiind că ea pune în relații mai intime pe consumatori eleni cu producturi streine.

Dezastrul din Bad-Gastein. Plo-ile tin de 9 zile, de la 27 August v. plouă torențial și încontinuu. Eată ce se scrie:

La 30 și 31 August a nins și avem și azi zăpadă; 2 zile n'am avut co-respondență fiind toate drumurile și toate podurile stricate, de 4 zile lu-crează la repararea lor 300 soldați din Salzburg și vre-o 500 lucrători de la linia ferată, care se face între Lend-Gastein și Bad-Gastein.

O noapte am stat aproape fără lumină, fiind toate mașinele sfărâmate de ape, fiind-că baile sunt luminate cu electricitate. Dependințele vitelor Irr-berg, Gasteiner-Hof, Holländer, Imper-ial și altele au fost luate din locul lor cu totul, cu drum cu tot și împinse în spre marea Cascadă care trece prin Gastein; în fine, e o durere pe fața tuturor neștiind cum să scăpăm mai curând de aici. Altminteri Gastein are pozițiuni foarte frumoase (1046 m.) și bine întreținut cu isoare neîntre-cute pentru boalele neurastenice.

E eschisă isomnia, dacă se va purta crucea dublă electro Magnetică B. R. Nr. 80967, inventată de domnul Albert Müller, Budapesta, Vadasz u. V. Nr. 42/K, ceea-ce adeverește și scrisoarea următoare: Prea Stimat dle Müller: De curind am comandat la D-Voastră crucea dublă electro-Magne-tică B. R. Nr. 80967 pe seama cumnatului meu Carol Weber, asupra căruia a avut un asemenea efect, ca după o folosință de

câte-va zile bolnavul s'a simțit mult mai bine, respirația îi era mai regulată și iso-mnia i-a dispărut cu totul. Văzând acest eiec miraculos al crucii, Vă rog să trimi-teți una și pentru mine și una pentru soția mea. Buderfalva, 10 Februarie 1903. Cu deosebită stimă Malet Schrei.

Cea mai nesticăcioasă cremă pentru înfrumșetarea tenului e crema de flori de liliac, un borcan costă 1 cor.

Pudră de flori de liliac 1 cutie 1 cor.
Săpun de flori de liliac bucata 70 fil.
Pasta luno 2 cor.
Pudră luno 2 cor.

— Mijloc sigur contra durerilor de stomac, a sgârciturilor și a catarurilor de stomac, contra boalelor învechite de stomac și contra lipsei poștei de mâncare, pe urină un mijloc sigur purgativ fără dureri: e ceaiul întăritor de stomac al farmacistului Kossuth. O cutie de probă 1 cor. 20 fil.; o cutie de probă 2 cor.

— Contra guturaiului, tusei, răgu-șelei, flegmei și a afecțiunilor laringilor are un efect miraculos pastilele de pept Senega. Se pot găsi în farmacia „Verg-Maria” alui Kossuth, în Arad, Piața Boross-Beni 150 (casa Dengli).

Bibliografie.

A apărut:

Biblioteca „*Tribuna Poporului*”.

N-rul 1.

NUVELE

DE

Emile Zola.

Trei nulele d'o rară frunșeșă.

Prețul 40 bani + 6 fil. porto.

De vânzare la adm. foii noastre.

LA ROMA

NEAPOLI — POMPEI — CAPRI — FLORENȚA —
VENETIA — LIDO — LONDRA — PARIS —
SCHIȚE ȘI IMPRESII

DE
RUSSU ȘIRIANU.

Se află d. vânzare la Administrația „*Tribunei Poporului*”, Arad. Volumul de 268 pagini, costă 2 cor., plus 10 fil. porto postal.

ULTIME ȘTIRI.

Desarmarea. Rouen, 26 Sept. Congresul de pace a primit propunerea deputatului francez Hubard ca în toate parlamentele d'odată să se ceară desar-marea, ca astfel nici un guvern să nu se teamă că va fi lăsat singur a se pronunța asupra chestiei.

Asasinat politic. Belgrad, 26 Sept. Deputatul nou ales la Pirot, Marian Velcovici a fost împușcat pe când tre-cea prin satul Strelaci. Se crede că e o răsunare politică la mijloc.

Red. respons. Ioan Russu Șirianu.
Editor Aurel Popovici-Barclanu.

INSERTIUNI ȘI RECLAME.

Cele mai moderne

paltoane de copil și dame, mai eftin se pot procura la firma

SCHWARZBERGER MANO

(Vörösmarthy u. 3.)

cunoscută ca o firmă solidă. În ma-gazinul acestei firme, care aproape exclusiv ține numai pachete de dame, au sosit deja, în mare asortiment,

noutăți în articoli —
de toamnă și iarnă.

Merită spriginul tuturor noua firmă, care și-a pus de țintă a satisface tu-turor pretențiilor marelui public.

1.67 2-10

BAZAR CENTRAL DE MODĂ

FRĂȚII DEUTSCH

ARAD,

Palatul Minorităților.

1084 3-h

Albituri pentru
bărbați și dame.

Avem onoarea a aduce la cunoștință mult stimat. public, că din piața **Libertății**, unde a existat 13 ani, am mutat

Specialități: stofe
de haine p. dame

Bazarul de modă

în clădirea bisericii rev. părinți minorități unde, în încăperile impozante am mărit stocul de până acum al mărfurilor cu cele mai noi specialități și articoli de modă din urma, în cât suntem în poziția d'a satisface celor mai mari pretenții.

Confecțiuni
pentru dame, fete
și copilate.

Perdele.
Covoare.
Șarșafuri

Bazarul central de modă

l'am deschis

la 14 Septembrie a. c.

când am început vânzarea tuturor mărfurilor.

Mătăsării.
Broderii p. haine.

Bluze.
Rochii.

Cu deos. stima:

FRĂȚII DEUTSCH, ARAD.

Palatul Minorităților.

**rag atențiunea P. T. public
asupra efectuării
LUCRARILOR NOUA
ȘI ASUPRA
REPARATURILOR**

pe terenul Clădirilor și asupra in-
dustriei de mairi ce se află
în Arad, str. Gôrbe-utca No. 6.
Primesc planuri de clădiri de calibru mic
mare, clădirile lor din nou și ori-ce
reformare, mai de parte ținerii în stare
și peste ea a edificiilor pe lângă preț
săcru ieftin, solid, prompt și conștincios.
Cerând încrederea p. t. public, am rămas
deosebită stimă.

9-50

Stoykovits Illés,
Măiestru zidar.**BRAUN N. A.**

depozit de culori.

Arad, str. Forray, piața Boros-Béni.
Mare deposit de firnis, culori de
fabricat propriu, culori pentru vop-
sea podelelor, uleiuri pentru mașini, și a.
alte de prima calitate.
Comande din provincia se
efectuează prompt și solid —
— Pachetarea gratuit. —

KALMAR JOZSEF

mechanic.

Recomandă
Bicicletele
de cea mai bună calitate.
Are în deposit gumă interioară și
exterioară de prima calitate, și tot felul
de părți constitutive d'ale bicicletelor.
Eftine și pe lângă garanție
efectuează 975 80 —
reparaturi de biciclete,
instalări de
sonării electrice și telefonuri.
Toate pe lângă garanție.
Strada Salacz nr. 2. Telefon nr. 242.

Cel mai vechiu atelier de reparaturi
și depozit de biciclete și mașini de
cusut, în Arad, piața Libertății 7.

HAMMER VILMOS

mechanician electric.

N-rul telefonului 96.

Biciclete de Dresda, calitatea I.
Depozit deMașini de cusut Singer pentru bro-
dării fine, șimașini de cusut Singer cu 32 ft. pe
lângă garanție de 5 ani.Instalări de sonerii și telefon.
se primesc pe lângă mare garanție.
Mare depozit de bucați de biciclete
și mașini de cusut. 1059 12—

Telefon pentru oraș și comitat 471.

In atenția gospodărițelor.

Au sosit

sticlele de aburi

pentru crastaveti și poame,
fabricat model, rezistând celui mai
mare grad de căldură, făcut din o
singură bucată, pareți de sticlă, de
culoare verde sau albă.

Se pot capeta pe lângă prețuri
foarte avantajoase numai la**URBAN E.**urm. ved. Sütő József
prăvălie de sticlării

Arad, Forray-uteza 2/c.

Mare depozit de tot felul de sticle,
porcelanuri, vase de fert, lampe, cadre
pe lângă prețuri scăzute.Tot aici se capeta PETROLEU de
CRISTAL fără miros; 1 litru 20 cr.
Comande din provincie prompt
și grabnic. 1052 14—30

Diplomă de aur 1891. Oradea-Mare.

SCHÄFFER JÓZSEF

compactior.

ARAD, Strada Tabajdy Károly.

Execută tot felul de

lucrări de compactorie

dela executarea cea mai simplă până la cea
mai de lux. — Comandele din loc și pro-
vincia se efectuează prompt și punctual. —
Lucru bun și solid! Prețuri moderate!

Serviciu punctual! 1045 20—

Diplomă de argint 1885. Budapesta.

Industrie locală!

Serviciu excelent!

ALBRECHT ÁGOSTON

(mai înainte Cseh Katalin)

din luna Maiu 1903 în

ARAD,

Strada Salacz

(Casa Lőcs).

Recomandă în atențiunea mult
on. public marele său**magazin de mănuși pentru băr-
bați, dame și copii**

fabricat propriu, brăne, legături de
stomac, suspensorii, șarșafuri de
piele, irigatore și pânze de gumă,
precum toate câte se țin de branșa
asta, pe lângă prețuri eftine. — Asor-
timent uriaș 1058 7—50

WOLF JÁNOS,— ciobotar de ghețe de bărbați și dame. —
Arad, colțul pieții Libertății și str. Simonyi.

Am onoare a atrage atenția on. public
din loc și provincia, că în atelierul meu de
ciobotarie pregătesc ghețele cele mai frumoase,
elegante și solide, precum și ghețe ortope-
dice, pe lângă deplină garanție. 994 28—50

Cel mai eftin isvor de cumpărare
din Arad.**Juvaericale,**

bucăți de aur și argint (frante)

bilete de amanet

cumpără pe bani gata cu prețurile
cele mai scumpe, sau le schimbă cu
alte obiecte. 1005 51—

Deutsch Izidor,

clășornicar și juvaerģiu

Arad, Strada Templom.

— Telefon n rul 438. —

Am onoarea a aduce la cunoștința
m. on. public, că 1009 15—50**am deschis**

Un atelier de tapiserie și înfrumșetare.

Am îndelungați am lucrat în atie-
liere de rangul întâi din Budapesta,
Viena, Berlin, Brüssel și Paris, așa
incât sunt în poziția plăcută de-a putea
corespunde tuturor esigențelor mo-
derne.

Primesc tot felul de lucrări de
branșa asta dela cele mai simple
până la cele mai elegante, pe lângă
prețuri moderate.

Primesc eftin mobilarea de locuințe
în loc și provincia. La mutări primesc
transportul mobilelor, precum și repa-
rarea și renovarea de mobile și mese
de biliard, pe lângă prețuri eftine.

Cu stimă

Reiner I. Gyula,

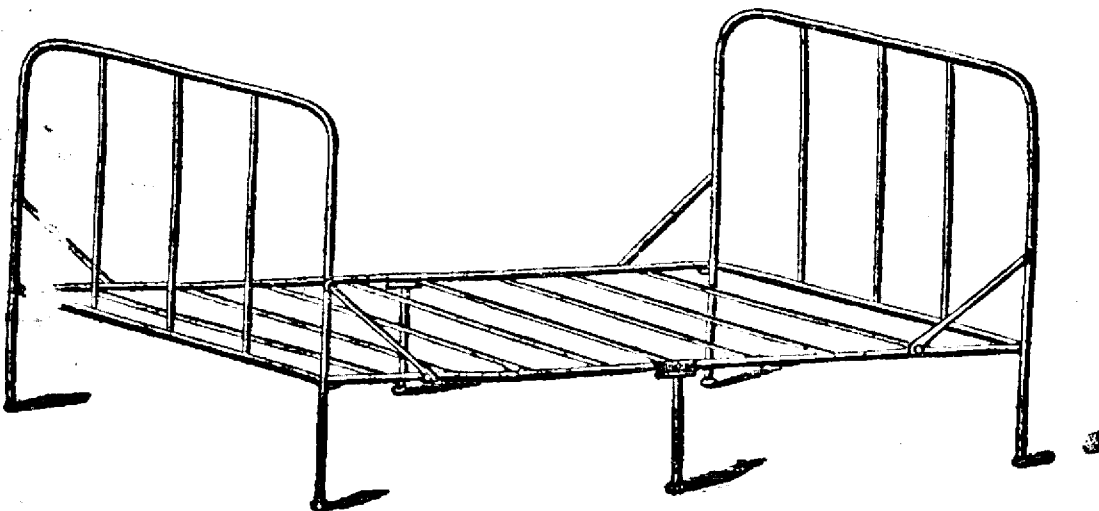
tapisier și împodobitor.

Tököl tér 6. (Casa Frolich).

MUNSZKY și MIHAJLOVITS

Fabrică de mobile de fer și saltele de rociuri de sirmă.

ARAD, colțul stradei Templom și Kölesey.

Primesc tot felul de lucrări aparținătoare acestui ram așa:
aranjarea de casarme de soldați și pompieri, școli, institute și cafenele.

Corturi de grădină (de descompus) și pavilonuri,
pentru cafenele și restauranturi.

— Trimitem în loc și provincia comercianților spre vizare mai departe. —
102 20—50 — Lucru excelent. — Lustru de gust. —

— Promptitudine rară! —

HEGEDŰS GYULA

mare prăvălie de perii, pământufuri și specialități de toaletă

— ARAD, Andrassy-tér 15. (Palatul Hermann). —

Recomandă magazinul său bogat asortat de

Perii, pământufuri și specialități de toaletă.

Am în deposit tot felul de perii de haine, păr și dinți, perii pentru economia de
să, industrie și lux; văruitoare și alte obiecte în legătură cu aceste, precum și articli
de curățit: piele de cerb, bureți, obiecte de toaletă indigene și străine, parfumuri, să-
punuri, pravuri, paste, ape de dinți, pudre, pieptene etc.

Esperiențele mele bogate câștigate pe acest teren îmi fac cu putință să pot în-
vățului chiar și cele mai pretențioase dorințe ale cumpărătorilor mei, căci rîvna mea
este: încrederea mustrerilor mei. 980 22—25

Planuri și preliminarare de spese servesc gratuit

Lucrare excelentă, prețuri favorabile

Aviso cu tot respectul public din loc și jur, că

Atelierul meu de măsur

pentru edificii, mobile și portal

l-am mutat din str. Boros-Béni Nr. 23, unde a fost până
acum, în strada **Deák Ferencz Nr. 32** (casa Sarlot)
și mărindu-l, l-am aranjat conform exigențelor moderne.

Primesc ori-ce lucrare de măsur: mobile, portal, lucrări
de măsur la edificii, etc. precum și aranjamente de biserici,
școli, prăvălii, cancelarii, mobile artistice, precum și lucrări
de edificii atât în loc cât și în provincia, primesc cu prețurile
cele mai moderate.

Cer sprijinul onoratului public la întreprinderea mărită.

Cu deosebită stimă:

KREMER JÁNOS,

1003 9—10

măsar.

Lucrare excelentă, prețuri favorabile

Planuri și preliminarare de spese servesc gratuit**DESCHIDERE DE PRĂVĂLIE.**

Avem onoare a atrage atenția binevoitoare a damelor din
loc și provincie la

atelierul de modă pentru dame

ce-am deschis tocmai acum și am provăzut conform recerinte-
lor moderne, în

ARAD, strada Deák Ferencz n-rul 7.

unde confecționăm, după facon modern, **jachete, man-
tale de călătorit, haine pentru casă și stradă,**
precum și tot felul de haine pentru **copii**, frumos și pe lângă
prețuri foarte avantajoase.

Rugându-ne pentru sprijinul prea st. dame, semnăm
cu deos. stimă**Kaiser Ferencz și soră,**
croitorii de dame.

1055 6—30

Indată efect sup. înzătoriu!

Nou! Jahner-Crème fără grăsime. Nou!

Mai nou produs igienic pentru înfrumusețarea și nobilizarea pielii.

Efectul îndată fără esență consistă prin aceea, cămă pelea obrazului, prin aceeași ușoară încălzire, consistă asemenea unei netezimi de marmor alb și finețe, care au nîl prin un alt mijloc de înfrumusețare nu s'a dobîndit.

Un mijloc de înfrumusețare prin însușirea aceasta cum e Jahner.

Crème fără grăsime agitază în tot locul o senzațiune insuficiență. Mai perfect pe teronal pentru îngrijirea înfrumusețării. Nestricăcios! În momentul fieri.

Pe timpul întrebunțării dispar pește galbene, bule de înforbînțări, bubițe, scrăbunțe și altele pentru acurățirea pielii.

Netezog, străluciri și semni de buază, acordă însuși la persoane mai bătrîne o colorare de obraz juna proaspătă și grațioasă: obrazul, grunzul, brațele și mîinile conservă o frumusețe frăpantă și o culoare dragostoa.

Jahner-Crème fără grăsime s'a poate mai virtos ziua cu sacoză a se într-bunîta. Nu conține nici argint viu, nici plumb. 1 tegula 1 coroană.

Jahner s'apun. Acest s'apun servește spre conservarea și nobilizarea pielii, este liber de orice aspreț și esență înfrumusețare asupra pielii. La întrebunțarea Jahner-pomadă trebuie mai întâiu să spălam cu acest s'apun, prin ce efectul pomadă se păinează foarte esențial 1 dîb. 60 fileri.

Jahner pudr. Jahner-pudrul este nedisputaver non plus ultra a tuturor pudrelor. Este un pudr pentru bai, salon, de toate zilele precum și pentru înfrumusețarea pielii, care are însușirea nu numai de a scoperi, ci este și absolut nestricăcios. Jahner-pudrul este un produs perfecționat, care în privința bunătații a fineței și a nepernițositații este asemenea oricărui pudr indigea și din fără extorne. Pentru blondino sau la-rosa s'au alb; pentru bruneto (chamois, galbeniu) rosa sau alb. 1 șutua 1 coroană.

Jahner apa de gură. Cel ce-și spală gura regulat seara și dimineața cu Jahner apa de gură nu va avea nici-cînd dîni gumoși și deaturnă dărenea de dîni. Nu se poate desu recomanda la copii băuțioasă a dînilor. Toenai așa se potrivește la dîni ca radacini cîtinate. Un mijloc efur contra cămă dîni-ur sîngeroase. Contra putrezirii cămă dîniur. La dîni de dîni reamătef. Foarte proapăa este la înfrumusețarea respirațiunii reu miresitoare. 1 sticlă 1 coroană 40 fileri.

Jahner pasta de dîni. Liber de s'apun. Mai toate persoanele cari întrebunțază pasta cu s'apun conținătoare, au la mîinca dîniur o pentru aeră cafeniă desbisi: cămă dîniur e moale și ușor sîngeroasă! Este doră a se recomanda tuturor, cari tm la vatoarea dîniur s'ateși și frumose Jahner pasta de dîni fără s'apun. 1 dusa 1 cor.

Jahner pomadă pentru creșterea părului. 1 Tegula 2 coroane.

Jahner esență de pîr. Aceasta fată este perit deja cîtinate, măintază în mare mesura creșterea și contribuie hotărît la depilin înfrumusețarea a mîinței d'n cap. 1 sticlă 1 coroană 60 fileri.

Jahner vîpseala de pîr. Resulta reușit! Nu decolorează! Culoare naturală a pîrului! Cel mai nou nestricăcios mijloc care îndată după prima întrebunțare recăștă colorare naturală a pîrului înfrumusețat, alb și roșu, precum pîrul din barbă și sprăncene, după pîr brunetă și neagră sau blondino. Apicarea este foarte simplă și este alăturată în instrucțiunea dată fie-cărui etuf. O neisbăria a coloritului după precisa instrucțiune de întrebunțare de sigur nu s'a întâmpla.

La cumpărare să se spună apriat ce culoare se poțtește (negru, brunet sau bîl) pentru pîr înfrumusețat. Un carton 4 cor.

Jahner apă blondină. Pîrul nu prea frumos bîl, roșu și brunet s'a poate în timp foarte scurt beiauri colora. Apa blondina este pe depin nestricăciosă, fluidă e fără colorare și miros, care nu colorază nici pelea, dar nici pînzăturile albe. 1 sticlă 4 coroane. Pîrul alb nu s'a poate cu apa blondina colora. Pentru pîr alb se convine numai Jahner vîpseala de pîr.

MIJLOU DE VINDECARE.

Tusă. Bomboane de Dr. Oppolzer. Un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Fluidul pentru Rheumatism și Gicht a lui Dr. Hoffmann. Un mijloc aprobat încă de mulți ani contra Gichtului, Rheuma, dureri de nervi, Neuralgia, Rheuma, în musculi, Exudate, Ischias, Serău tîrea unor membre, întepenirea musculilor și coardelor chilaviturilor și durerilor din crucea spatelui. 1 sticlă 80.

Pilulele curățitoare de sînge a lui Dr. James. Filule acestea curățese sîngele, iritează activitatea mațelor și înaintea mișcarea scaunului, depărtează toate sucurile rele, ferece stricată și rămășițele rămase din alte beteșuguri. 1 botia 80 fileri.

Balsamul de Dr. James. Balsamul acesta înalzește rînză și sîngele îngreoiat, depărtează acriciunea, tegma și ferece superdu și prin aceea produce o mistuire proaspătă, prin unare aduce misturea rînzef (stomachului) în mișcare nouă și o cîta poftă la mîncare și bautura. Balsamul acesta depărtează vînturile, scoarște activitatea întesinelor, delătura ridicarea din stomach, amaraciunea, greata de cap și amețiaa. 1 sticlă 80 fileri.

Unsoare de ric a prof. Kaposi. Această unsoare se aplică cu bun rezultat nu numai la ric ci și la tot felul de exoreceniții a pielii. 1 tegula 1 coroană.

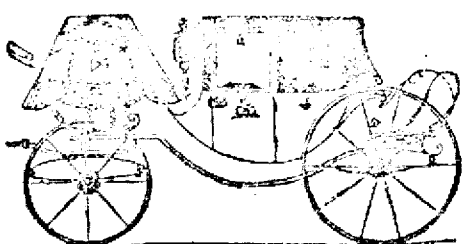
1036 13-25

Cerămdele să se adreseze la

RUDOLF JAHNER, apotecariu.

Tomosvár-Fabric strada principală Nr. 70.

Telefon în proviencie și în oraș 467.

KARDOS GYULA,

fabricant de trăsuri.

Timișoara-Fabric, str. Király nr 14

Recomandă în stăruința on. public stăruința s'eu din casa particulară, unde se fabrică tot felul de trăsuri cu coș și fără coș;

1041 13-25

Calese și trăsuri comune.

Prețuri moderate și lucru solid, frumos și elegant.

Se primesc reparaturi și transformarea trásurilor vechi, tot asemenea fabricarea drierurilor sau repararea lor.

— Se primesc lucrări de fier, butnar, auriri și șea. —

Mare depozit în trăsuri (calese) noi și folosite!

Împrumuturi de bani pe amortisare

mijloc sigur la condițiile cele mai avantajoase, pe moșit și case în orice caz 4%, 4,5 și 5% și amortisare de

20, 25, 30, 50 de ani,

adecă în cîmă a corocîi rîtă esmă a căi și amandă-ros din capital.

Principiul meu e înfrumusețarea M. On. public, care vrea să facă împrumuturi ipoteczare.

Împrumuturile se plătesc în baat gata, scrisorile ipoteczare se plătesc cu valoarea lor nominală. Saene prealabile nu sunt, tasele mi le scotese ulterior.

Pentru deslușiri noi detaiate a se adresa la

HERZOG SÁNDOR

Arad, strada Weitzer-Janos Nr. 15, ușa 7.

Depozit de casă nouă și giuvaerice.

Depozit de casă nouă și giuvaerice.

CILINDER ROBERT
— clasă nouă și giuvaerice —
Arad, Anatóssy-ér 4. (Hot. Nánator)

Pentru împrumuturi de casă nouă și giuvaerice tr. m. g. 2 st. 979 25-25

Depozit de casă nouă și giuvaerice.

Cruce sau stea dublă electro-magnetică

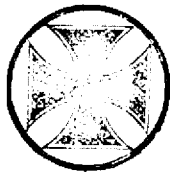
Patent Nr. 86987.

Nu e crucea Volta.

Nu e leac secret

vindecă și înviează sub garanție.

Aparatul acesta vindecă și înviează sub garanție. Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Discheta atențiune e a se da în gîtt în orice caz aparat vindecă beați vindecă 20 ani.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Este un mijloc foarte aprobat contra catarrhului a organelor de respirat, contra tusei, răgușelii, contra gudearii în gîtt, catarrhului de piămîni, a respirației grele. 1 șutua 80 fileri.

Locul central principal de vânzare și capodare pentru țeară și s'înfrumusețare e:

Müller Albert, Budapesta, V., str. Vadász 42/E
colțul str. Kálmán.